

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 44 Temmuz – Ağustos 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırğız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: K14 *** ID:495 K:339

<http://www.akademikbakis.org>

GÖÇ VE ŞİDDET SUÇLARI İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Murat DELİCE¹, Murat YAŞAR²

¹Emniyet Müdürü, Erzurum İl Emniyet Müdürlüğü

²Emniyet Müdürü, Kocaeli İl Emniyet Müdürlüğü

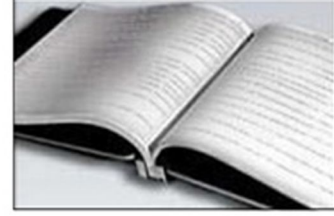
Özet: Göç toplumsal yapıyı derinden etkileyen ve pek çok siyasi, ekonomik ve sosyal sonuçları olan bir olgudur. Göçün muhtemel sonuçlarından birisi de suç çeşitlerinin ve sayılarının artmasıdır. Göç, hem göç eden bireylerde meydana getirdiği değişikliklerle onların suçluluğunu artırabilmekte hem de göçün yaşandığı yerleşim yerinde meydana getirdiği değişikliklerle tüm toplumun suçluluğunu artırabilmektedir. Bu çalışmada birincisi, yani göçün göç eden bireylerin şiddet suçları açısından suçluluğu artırıp artırmadığı incelenmiştir. Bu çalışmanın verileri daha önce şiddet suçları üzerine yapılmış üç ayrı çalışmadan derlenmiştir. Erzurum ve Mersin illerinde kadına yönelik şiddet üzerine yapılan iki çalışmadan ve Erzurum ilinde bıçakla işlenen suçlara ilişkin yapılan bir çalışmadan göçle ilgili veriler filtrelenmiştir. Üç çalışmada da veriler polis merkezlerinden elde edilen suç kayıtlarıdır. Veriler SPSS 17.0 programı üzerinde betimsel istatistikler kullanılarak analiz edilmiş ve tablolarla sunulmuştur. Bulgular göç etmiş bireylerin göç etmemiş olanlardan daha fazla oranda şiddet suçlarına karıştığı hipotezini doğrulayamamıştır. Bir diğer deyişle göç etmiş olanlar göç etmemişlerle hemen hemen aynı oranlarda şiddet suçlarına karışmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Göç, Suç, Şiddet, Polis, Kentleşme

THE INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN IMMIGRATION AND VIOLENT CRIMES

Abstract: Immigration is an important phenomenon which deeply affects the community and has a great amount of social, political and economic outcomes. One of the outcomes might be the increasing the crime rate and varieties of crime. Immigration causes some changes on migrating individuals and on the community where people have immigrated. Both types of changes might result in higher amount of criminality. This current study investigated changes caused by immigration on migrating individuals whether it causes higher amount of criminality. Data for this study were obtained from three previous studies, two of which were conducted to examine violence against women in the cities of Erzurum and Mersin, Turkey and the other one was conducted to examine knife crimes in the city of Erzurum, Turkey. To investigate the relationship between immigration and violent crimes, immigration data were filtered from the data of these three studies. The original data were collected from police reports. Data were analyzed on SPSS 17.0 using descriptive statistics. Findings showed that immigrants involved in violent crimes as well as non-immigrants did.

Key Words: Immigration, Crime, Violence, Police, Urbanization

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 44 Temmuz – Ağustos 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

*JEL KOD: K14 *** ID:495 K:339*

<http://www.akademikbakis.org>

1. GİRİŞ

Göç, toplumun temellerini derinden etkileyen, bireylerin ve grupların davranışlarında değişikliğe neden olan sosyal bir problemdir. Göç, sürekli yerleşmek amacıyla yer değiştirmek anlamına gelmektedir (Gökulu, 2010). TÜİK (2012) verilerine göre geçmiş yıllara oranla göç hızını azaltmış olsa da hâlâ her yıl on binlerce kişi göç etmeyi sürdürmektedir. Göç için çoğu zaman gerekçe, daha iyi yaşam koşulları, daha kaliteli sağlık, eğitim ve kültürel hizmetler ve daha kazançlı bir iş elde etme gayretidir. Bu nedenlerle göçün yönü genelde daha küçük yerleşim birimlerinden daha büyük yerleşim birimlerine doğrudur. Böylece, bulunduğu yerlerde bir takım imkânsızlıklar yaşayan bireyler göç etmeyi tercih etmektedirler. Göç ettikleri yerlerde de bu bireyler aynı özellikteki diğer bireylerle bir araya gelerek daha çok toplumun alt tabakasından bireylerin yaşadığı büyük şehirlerin varoşlarını oluşturmaktadırlar. Bu nedenle göç olgusu çoğu zaman çarpık kentleşme, gecekondulaşma, işsizlik, yoksulluk, eğitim ve sağlık hizmetlerinin yetersizliği gibi diğer problemlerle beraber anılmaktadır. Ülkemizde 1950 ile 1980 yılları arasında olduğu gibi özellikle göçlerin hızlı ve kontrolsüz yaşandığı dönemlerde bu problemler daha da ciddileşmektedir (Gökulu, 2010).

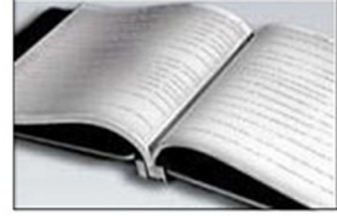
Göçün yol açtığı problemlerden birisi de suç oranlarını artırmasıdır. Eski ve yeni, yerli ve yabancı pek çok araştırma suçun nedenlerini sayarken göçü mutlaka vurgulamışlardır (Gökulu, 2010; Sellin,

1931). Göç iki şekilde suçu etkilemektedir. Birincisi, göç eden bireylerin kendileri ortam ve sosyal çevre değiştirdikleri için suça daha yatkın hale gelebilmektedirler. İkincisi, göç edilen yerdeki yerleşik bireylerin de ortamları ve çevreleri değiştiğinden bu bireyler de suça daha yatkın hale gelebilmektedirler. Bir diğer değişle, suç açısından göçün hem göç eden bireyleri hem de göç edilen yerdeki bireyleri etkileme potansiyeli bulunmaktadır.

Göçün suç çeşitliliğini ve suç oranlarını artırdığı konusunda çok yaygın bir kanaat olmasına rağmen özellikle ülkemizde göç ve suç arasındaki ilişki ampirik araştırmalarla yeterince incelenmemiştir. Özellikle göç ve şiddet suçları ilişkisi nadiren araştırılmıştır. Bu çalışma, göç ve şiddet suçları ilişkisini incelemeyi amaçlamıştır. Göç ve şiddet ilişkisi göç eden ve göç etmemiş bireyler ayırımı yapılarak incelenmiştir. Çalışmada, yazarın daha önce yapmış olduğu üç ayrı araştırmanın bulguları üzerinden göç ve şiddet suçları ilişkisi incelenmiştir. Çalışmada öncelikle göç ve suç ilişkisi kuramsal yaklaşımlar ışığında tartışılmıştır. Devamında bu çalışmanın araştırma yöntemi ve araştırmada elde edilen bulgular sunulmuştur. Son olarak, bu araştırmaların bulguları ışığında göç ve şiddet suçları ilişkisi tartışılmıştır.

2. GÖÇ VE SUÇ İLİŞKİSİ KURAMSAL ÇERÇEVESİ

Göç eden birey eski sosyal ortamını değiştirerek, dinamikleri çok farklı yeni bir

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 44 Temmuz – Ağustos 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: K14 * ID:495 K:339**

<http://www.akademikbakis.org>

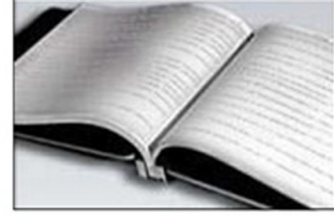
sosyal ortama girmiştir. Bu yeni sosyal ortam göç eden bireyi yeni davranışlar edinmeye zorlamakta veya bireyin bazı davranışlarını sergilemesini kolaylaştırmaktadır. Bu davranışlardan birisi de suç olabilmektedir. Dolayısıyla, suçu birey eksenli açıklayan teoriler değil de suçu çevresel faktörlere dayanarak açıklayan suç teorileri göçle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkilendirilebilir. Bu teoriler arasında anomi teorisi, genel gerilim teorisi, alt kültür teorisi, sosyal düzensizlik teorisi, sosyal bağ teorisi, ayırıcı birliktelikler teorisi ve rutin aktiviteler teorisi sayılabilir.

Durkeim'in anomi teorisine göre insanların sonsuz istek ve arzuları vardır ve insanlar her ne pahasına olursa olsun bunlara erişmeye çalışırlar. Bunlara erişmek için suç da işleyebilirler. Bireyleri bu konuda frenleyecek etken toplum değerleri, kuralları ve normlarıdır. Yaşanan savaşlar, ekonomik krizler, doğal afetler gibi olağan üstü durumlar toplumun yapısını bozarlar. Göçü de bu etkenlerden sayabiliriz. Bu durumların yaşandığı toplumlarda değerler, normlar ve kurallar arasında uyumsuzluklar meydana gelir ve normal zamanlarda bireyleri toplumla uyumlu yapan ve onları suçtan uzak tutan bu faktörler artık işlemez olur. Bu durum anomi olarak nitelenmektedir (Durkeim, 1979). Böyle toplumlarda bireyler suça daha çok yaklaşır.

Agnew'in genel gerilim teorisine göre ise bireyler, hazlarına ve hedeflerine ulaşmaları konusunda engellendiklerinde bir gerilim yaşarlar ve bu gerilim problemini çözme yollarından birisi de suç

olabilmektedir (Agnew, 1985). Gerilim, bireyin değer verdiği bir şeye ulaşmasının engellenmesinde ortaya çıktığı gibi bireyin değer verdiği bir şeyin elinden alınmasını olası olduğu durumlarda da oluşmaktadır. Gerilimim kaynağı her zaman haricidir, ancak bu başka bir birey kaynaklı olabileceği gibi toplum kaynaklı da olabilmektedir. Toplumsal yapıdaki yoksulluk, eşitsizlik, adaletsizlik, nüfus yoğunluğu, nüfus geçişleri, kültür farklılığından kaynaklanan çatışmalar ve özgürlüklerin kısıtlanma algısı da gerilim kaynakları olabilmektedir. Yukarıda da ifade edildiği gibi göçler bu problemlerin çoğuyla ilgilidir. Şu da unutulmamalıdır ki bu bireysel veya toplumsal gerilim kaynaklarına bireylerin vereceği tepkiler aynı değildir. Eğitim, yetiştirilme tarzı, karakter, değerler, sosyal kontrol mekanizmaları vb. bireysel farklılıklar nedeniyle bazı bireyler bu gerilim kaynaklarına suç davranışıyla karşılık verirken bazıları vermemektedir.

Cohen'in (1955) alt kültür teorisine göre toplumun her kesimi aynı değer, inanç, bilgi, kural ve davranış biçimini benimsememektedir. Toplum, farklı değer, inanç, bilgi kural ve davranış biçimine sahip olan alt kültürlerden oluşmaktadır. Bu alt kültürlerin bazıları bireye suçlu davranışını öğretebilmekte ve bu davranışa karşı gerekçeleri benimsetebilmektedir. Bu alt kültürler de genelde toplumun alt tabakaları diyebileceğimiz ekonomik, eğitim ve sosyal imkânlar bakımından en mağdur tabakalarında görülmektedir. Bu tanım göçlerin büyük şehirlerin varoşlarında oluşturduğu sosyal sınıflara

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 44 Temmuz – Ağustos 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: K14 * ID:495 K:339**

<http://www.akademikbakis.org>

uymaktadır. Bu gruplarda da en çok genç erkek çocuklar suça meyilli olmaktadır. Toplumda hâkim sınıfın koyduğu beklenti ve kriterlere herkesin uyması beklenir ve tüm bireyler de toplum tarafından benimsenmek için bu kriterlere uymaya çalışır. Ancak toplumun ekonomik, eğitim ve sosyal yönlerden dezavantajlı grupları zaten geride başladıkları bir pozisyonda bu kriterleri sağlayamadıklarından toplumun genelinden ayrılır ve bir dışlanmışlık hissederek. Bu duruma karşı suç ve suçlu davranışı bir tepkinin, bir öç almanın, bir kendini ispatın ve bir dikkat çekmenin yoludur. Özellikle gençler arasında popülerlik, statü ve saygınlık önemli değerlerdir. Normal şartlarda kendini ispat edemeyen, popüler olamayan gençlerin isyankâr tavırları ve suç davranışları bunu sağlamanın bir yolu olabilmektedir. Okulda ve işte başarısız olmuş ve bir saygınlık kazanamamış gençler kendilerini başarısız kılan topluma karşı bilendir, kin tutar ve bir öç alma davranışı içerisine girerler (Toby, 1957). Kendisini dışlayan bu topluma karşı suçlu davranışı da olmak üzere farklı yöntemlerle kendilerini kabul ettirmeye çalışırlar. Bu gençleri suça karşı korumak için ailenin rolü çok önemlidir. Aile eğitimle rehabilite edici özelliğini göstermez ise bu gençlerin suça sürüklenme olasılıkları artmaktadır (Cohen, 1955). Ancak, ebeveyn de aynı alt kütlerden geldiği için çoğu zaman çocuğuna yetecek, onu rehabilite edecek yeterlilikte olamamaktadır. Bu alt kültürden insanlar gergindir, sinirlidir ve sabırları çoktan tükenmiştir. Dolayısıyla küçük çatışmalar çabucak bir şiddet ve suç

davranışına dönüşebilmektedir. Bu alt kültürlerde şiddet davranışının yaygınlığının bir diğer nedeni de çocukların şiddetle terbiye edilmiş olmasıdır (Anderson, 2003). Dolayısıyla bireyler şiddet davranışını hem tolare etmekte hem de çekinmeden kullanmaktadırlar. Ayrıca bu alt kültürlerde sert olmak, herkese kafa tutmak, dayak yememek ancak dayak atmak bir erkeklik nişanesidir ve erkeklik önemli bir saygınlık unsurudur (Anderson, 2003). Alttan almak, iletişimle çatışmayı çözmeye çalışmak kadınsılık olarak algılanır ve aşağılanır. Erkekliğini göstermiş bir alt kültür bireyi polise yakalanmaktan ve hapse girmekten çekinmez, hatta bunlar onun için bir gurur vesilesi bile olabilir.

Shaw ve McKay'in (1942) sosyal düzensizlik teorisi de toplumlardaki sosyal düzensizliğin suç için elverişli bir ortam yarattığına vurgu yapmaktadır. Sosyal düzensizlik siyasi, ekonomik ve kültürel farklılıklar ve çatışmalar nedeniyle bir toplumda düzensizliğin yaşandığı bir durumu ve bu toplumda bireyleri birbirine bağlayan değer, kural ve normların yokluğunu veya etkisizliğini ifade eder. Bireylerin böyle bir ortamda da suç işlemesi kolaylaşır. Göç de sosyal düzensizliğe neden olabilecek güçlü bir potansiyele sahiptir.

Hirschi'nin (1969) sosyal bağ teorisine göre bir birey toplumla olan bağlarını zayıflatmış veya koparmış ise bu birey ahlaki kurallara ve bu kuralların bağlayıcılığına da daha az bağlıdır. Bu durum bu bireyi suç işlemeye ve suç

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 44 Temmuz – Ağustos 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: K14 * ID:495 K:339**

<http://www.akademikbakis.org>

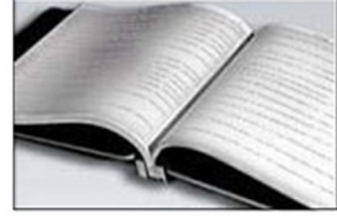
işlerken de pişmanlık duymamaya itmektedir. Bir diğer deyişle toplumsal bağların yokluğu vicdansızlıkla özdeşleştirilmektedir. Göçün de yol açtığı şartlar nedeniyle sosyal bağları zayıflatma olasılığı yüksektir.

Ayrımcı birliktelikler teorisi ise (Sutherland ve Cressey, 1978) her davranış gibi suçun da sosyal bir süreçten geçilerek öğrenildiğini ileri sürmektedir. Buna göre bireyler ailede, okulda, işyerinde ve diğer sosyal çevrelerinde yaşadıklarıyla suç işleme tekniklerini ve suç işlemeyi öğrenebilmektedirler. Bunlarla beraber suç işleme gerekçeleri de öğrenilmektedir. Yukarıdaki teorilerin belirttiği gibi göçün oluşturduğu şartlar suç işlemeye müsait bir ortam yaratıyorsa bu ortama sonradan dâhil olanlar da bu ortamda gördükleriyle suç öğrenebileceklerdir. Yapılan bir araştırmada çocukların şiddeti de bu yolla öğrendikleri bulunmuştur (Bandura, 1973). Özellikle gençler için arkadaş grubunun davranışları şekillendirmedeki etkileri belirgindir. Yapılan bilimsel araştırmalarda suç işleme eğiliminde olan, daha önce suç kaydı bulunan, alkol ve uyuşturucu madde kullananlarla arkadaşlık yapan gençlerin şiddet davranışı gösterme eğilimlerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (WHO, 2002).

Rutin aktiviteler teorisine göre suçların oluşması için motive olmuş suçlular, uygun hedefler, koruyucuların yokluğu ve motive olan suçluları engelleyecek birilerinin yokluğu olması gereklidir (Cohen ve Felson, 1979). Kentlerdeki kalabalık ve sosyal kontrolün eksikliği rutin aktiviteler teorisinin son iki şartını

oluşturmaktadır. Koruyucuları sadece polisler veya güvenlik güçleri olarak algılamamak gerekir. Bunlar oluşabilecek suça mani olabilecek her şeydir. Bu bir güvenlik kamerası veya suçu görünce tepki gösterecek herhangi birisi de olabilir. Şehirlerde insanlar birbirlerini tanımadıkları için mağdura sahiplenecek kişiler de, suça tepki gösterecekler de azalmıştır. Yine kentlerde motive olmuş suçluları engelleyecek sosyal ilişki ve bağlar da azaldığından onları suç öncesi durduracak birileri bulunmamaktadır. Göç edenler genelde şehirlere göç ettiklerinden şehrin bu olumsuzluklarından etkilenmeleri muhtemeldir.

Yukarıda açıklanan teoriler ışığında göç ve suç ilişkisini tartışacak olursak; öncelikle bu tartışmayı göç ve kentleşme ikilisi üzerinden yapmalıyız. Göç çoğunlukla küçük yerleşim yerlerinden daha büyük olanlara doğru yapıldığından göç edenler büyük kentlerin bir parçası durumuna gelmektedirler. Kentleşme veya düzenli kentleşememe ise işsizlik, fakirlik ve gecekondulaşma gibi problemleri beraberinde getirmektedir. Bu problemler düşük sosyo-ekonomik şartları doğurmaktadır. Kentleşme ile beraber bireyler arasındaki gelir dağılımı oransızlığı artmaktadır. Bir kesim için sosyo-ekonomik şartlar çok daha iyi seviyelere çıkarken bir diğer kesim için şartlar kötüleşmektedir. Ayrıca kentlerde sosyal sınıflar arasında bu kadar mesafenin bulunması bu sınıfları birbiriyle karşı karşıya getirmekte ve toplumsal gerilimi artırmaktadır. Bu gerilim de şiddet davranışları için bir etken olabilmektedir.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 44 Temmuz – Ağustos 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: K14 * ID:495 K:339**

<http://www.akademikbakis.org>

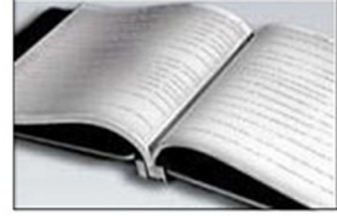
Dünya Sağlık Örgütü gelir dağılımındaki eşitsizlik ile cinayet sayıları arasında güçlü bir ilişki olduğunu rapor etmektedir (WHO, 2002). Ayrıca, yapılan araştırmalarda bir alan üzerinde söz hakkı olanların sayısı arttıkça o alana ilginin azaldığı tespit edilmiştir (Newman, 1996). Aynı durum günlük hayat içinde geçerlidir. Yaşam alanları kalabalıklaştıkça insanlar bu alanda hâkimiyet ve kontrollerinin kaybolduğunu hissettiklerinden yaşanan yere olan ilgileri azalmaktadır (Newman, 1996). Bu durum kentlerde olduğu gibi kalabalık grupların yaşadığı yerlerde insanların birbirleriyle daha az ilgilenmelerini, birbirlerini daha az tanımalarını ve yaşanan alanın sorunlarından uzaklaşmayı beraberinde getirmektedir. Bu durum sosyal kontrolün azalmasıyla neticelenmektedir. Rutin aktiviteler teorisinin de vurguladığı gibi alanlarda kontrolün azalması motive olmuş fırsatçılara suç işlemek için daha çok imkân doğurmaktadır. Araştırmalar kentlerin nüfusları arttıkça işlenen suçların sayılarının da ivmeli olarak arttığını göstermektedir (Delice, 2013b). Nüfusu 500 binden fazla olan kentlerde nüfus başına düşen suç sayısının nüfusu 50 binin altında olan kentlere göre dört kat daha fazla olduğu bulunmuştur (Levitt, 1998).

Kentlerin suçu artıran bir diğer özelliği de buralarda suç fırsatlarının daha fazla olması ancak yakalanmanın daha zor olmasıdır. Rutin aktiviteler teorisine göre bu tür ortamlar suç için daha elverişlidir (Cohen ve Felson, 1979). Kentleri şiddete ve dolayısı ile suça elverişli yapan bir diğer unsur ise kontrolsüzlüktür. Kentlerde

şiddet davranışı gösterenin yakalanma olasılığı ve yaptığı davranıştan dolayı bir zarara uğrama olasılığı düşüktür (Gökulu, 2010). Şiddet davranışı gösterecek birey için caydırıcı olabilecek güvenlik güçleri ve tanıdıklar ortamda çoğunlukla yoktur ve bu bireyin şiddet eylemini gösterdikten sonra ortamdaki kaçması, kalabalık içerisinde ve ara sokaklarda kendini kaybettirmesi mümkündür.

Göçler, plansız kentleşmeyi ve dolayısı ile yukarıda ifade edilen problemlerin sayısını ve ciddiyetini artırmaktadır. Ayrıca, göçle eski yaşam şartlarını ve sosyal ortamını tamamen değiştiren bireyler bir yabancılaşma yaşamakta ve toplumdan kopmaktadır (Broussard ve Northup, 1995). Özellikle yeni nesiller köy değerleri ile şehir değerleri arasında bocalamakta, sosyal bağları zayıflamakta ve aile denetiminden de uzak kalmaktadırlar. Bu ortam özellikle gençleri şiddete daha meyilli hale getirmektedir.

Kentlerin şiddeti destekleyen bir diğer özelliği de kentlerin insanları daha stresli yapıyor olmasıdır. Kentlerde yaşayanlar kentin büyüklüğü ile ters orantılı olarak daha küçük evlerde yaşamakta, hayat alanları kısıtlanmakta ve kendilerini rahatlatmak için daha az imkânlar sahip olmaktadır. Kentler büyüdükçe apartmanların katları çoğalmakta, ulaşım için harcanan zaman, trafik yoğunluğu ve trafik stresi de artmaktadır. Belediye hizmetlerinin kalitesinin düşük olması bu stresi daha da artırmaktadır. Örneğin, kaldırımların yeterli genişlikte yapılmaması ve yaya yürüyüşüne uygun olmaması nedeniyle, ya da kışın

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 44 Temmuz – Ağustos 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: K14 * ID:495 K:339**

<http://www.akademikbakis.org>

kaldırımların yeterince temizlenmemesi nedeniyle insanlar yolda yürümekte bu da araç sürücüleriyle yayaları karşı karşıya getirmektedir. Belediyeler apartmanlar arası mesafeyi azalttıkça ve yeşil alanları azalttıkça insanlar daha çok bunalmakta ve daha stresli olmaktadır. Bu ortam bireylerin mutlu ve rahat bir hayat yaşama hedeflerini engellemekte onlarda bir gerilime neden olmaktadır. Ayrıca bu imkânın kendilerine sağlanmadığı konusunda bir adaletsizlik ve haksızlık algılıyorlarsa bu gerilim daha da yükselmektedir (Agnew, 1985). Bu gerilim de bireyleri suça daha çok yaklaştırmaktadır.

Göç, göç edilen yerdeki toplumsal yapıyı da bozmaktadır. Özellikle hızlı ve kontrolsüz yaşanan göçler geniş çaplı bir toplumsal düzensizliğe neden olmaktadır. Toplumsal düzensizliğin olduğu yerde ise geleneksel sosyal kontrol mekanizmaları ya etkilerini yitirmekte ya da kaybolmaktadır (Shaw ve McKay, 1942). Geleneksel sosyal kontrol mekanizmalarını yokluğu demek ise suçun varlığı anlamına gelmektedir (Sampson ve Groves, 1989). Geleneksel ve kültürel değerler bireyleri şiddete karşı korumakta etkilidir (Kocacık ve Çağlayandereli, 2009), ancak göçle şehre gelenler kendi geleneksel ve kültürel değerlerinden uzaklaştıkları, aile ve din gibi bireyi topluma bağlayan kurumların etkileri azaldığı (Gökulu, 2010) için şiddete karşı daha zayıf hale gelmektedirler. Göçün bozduğu toplumsal yapının doğurduğu bir diğer olumsuzluk toplumsal tutkunluğun ve toplumsal güvenin azalmasıdır. Toplumsal tutkunluğun

ve güvenin azalması bireylerin daha az ve daha yüzeysel ilişki geliştirmesine neden olur. Yapılan araştırmalarda toplumsal tutkunluğun ve güvenin azalmasının özellikle şiddet suçlarının önemli nedenlerinden birisi olduğu bulunmuştur (Sampson, Raudenbush ve Earls, 1997). Sosyal düzensizlik özellikle suç açısından riskli grup olan gençler üzerindeki kontrol mekanizmalarını da azaltmakta ve etkisizleştirmektedir. Ebeveynleri, akrabaları ve arkadaşları tarafından daha az oranda kontrol edilen ve denetlenen gençlerin suça karışma olasılıkları ise artmaktadır (Dolu, 2012).

Göçle gelmiş ve şehirde yaşayan ancak şehre adapte olamamış bireyler kendilerini yalnız, yetersiz ve değersiz hissetmektedirler. Kendileri hakkında hissettikleri bu olumsuz düşüncelerden kurtulmak için bu bireylerin başvurduğu yollardan bir tanesi de şiddet olabilmektedir (Işık, 2006). Kent ve köy değerleri arasındaki çatışma göçle gelenlerden daha çok bunların çocukları olan ikinci nesilde görülmektedir (Sellin, 1931). İlk nesil değerlerini ve sosyal yapılarını nispeten koruyabilmektedir. Ancak ikinci nesil çocuklar tam anlamıyla kent ve köy değerleri çatışmasını yaşamaktadırlar. Anne-babaları köy değerlerini dayatırken bu çocuklar okul ve çevrelerinden kent değerlerini öğrenmekte ve ikisi arasında çatışma yaşamaktadırlar. Bununla ilgili yapılan bir araştırmada ikinci nesilde alkol ve maddi bağımlılığının şehrin yerlilerinden daha fazla olduğu bulunmuştur (Gökulu, 2010).

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 44 Temmuz – Ağustos 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: K14 * ID:495 K:339**

<http://www.akademikbakis.org>

Göçün, şiddeti etkileyen bir diğer yönü göçle gelen nüfusun kentleri daha heterojen hale getiriyor olmasıdır. Aynı kente farklı yerlerden insanlar göç etmektedir. Göç edilen her bir bölgeden insanların farklı kültürleri, farklı değerleri, farklı inanışları ve farklı yaşantıları olmaktadır. Bu farklılıklar şehirde bir araya gelmekte ve kent insanın anlaşılabilirliğini ve birbine bağlı bir sosyal yapı oluşturmasını zorlaştırmaktadır (Hirschi, 1969). Böyle toplumlarda, bireyleri bir arada tutan sosyal bağların, kuralların ve normların etkileri minimum düzeydedir (Shaw ve McKay, 1942). Aynı yaşam alanı üzerinde birden çok kültür olduğu için gruplar arasında bir kültür çatışması da yaşanabilmektedir (Sellin, 1979). Toplumla ortak yönler bulamayan veya oluşturmayan birey toplumdaki uzaklaşmakta ve toplumla bağları zayıflamaktadır. Bu bireyler toplumsal izolasyon veya yabancılaşma yaşamaktadırlar. Bu bireyler topluma karşı bir yakınlık duymadıklarından ve bazen düşmanlık beslediklerinden bu bireylerin toplumla etkileşimlerinde küçük sorunlar büyük zararlarla sonuçlanabilmekte ve küçük çatışmalar büyüyüp kayıplara neden olabilmektedir (Hirschi, 1969). Bu ortam suçta daha uygun bir zemin oluşturmaktadır. Yapılan bilimsel araştırmalar kentlerde bu özellikleri taşıyan insanların oturduğu yerlerde suç oranlarının daha yüksek olduğunu göstermiştir (Cordella ve Siegel, 1996).

Son olarak, kentlerin kalabalığı da bir şiddet etkeni olarak belirtilmektedir (Subaşı ve Akın 2012) ki kentlerin en

önemli özelliklerinden birisi köylere göre daha kalabalık olmalarıdır. Kalabalıkta birbirini tanımayan, ilişkileri olmayan ve birbirini tolare edemeyen stresli şehir insanı daha çok karşı karşıya gelmekte ve karşılaşmaların bazıları çatışmalarla ve devamında da şiddetle sonuçlanabilmektedir. Köyün aksine şehirde bir birey çoğu zaman hiç tanımadığı, görmediği ve bir daha görmeyeceği insanlarla karşılaşır ve onlarla iletişim kurar. Bu tanımadığı insanlar birey için yabancıdır. Daha önce bir ilişkileri etkileşimleri olmamıştır. Bu birey karşısındaki insana hiçbir sebeple minnet duymamaktadır. Onu tolare etmek ve hoş görmek için çok da sebebi yoktur. Bu durumda bireyin karşısındaki insana karşı daha hoşgörüsüz ve saldırgan olması kolaylaşmaktadır. Kalabalığın şiddeti destekleyen bir diğer yönü de bireyleri kendi hak ve sorumluluklarına karşı ve kentte yaşayan diğer insanlara karşı kayıtsız yapmasıdır. Son olarak kalabalık, devletin veya sivil toplumun şiddete engel olacak pozitif mesajlarının ve uygulamalarının herkese ulaşmasını, en azından eşit derecede ulaşmasını engellemektedir.

3. YÖNTEM

Bu araştırmanın verileri daha önce şiddet suçları üzerine yapılmış üç ayrı araştırmadan derlenmiştir. Erzurum ve Mersin illerinde kadına yönelik şiddet üzerine yapılan iki araştırmadan (Delice, 2013a; Delice ve Teymur, 2013) ve Erzurum ilinde bıçakla işlenen suçlara

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 44 Temmuz – Ağustos 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: K14 *** ID:495 K:339

<http://www.akademikbakis.org>

ilişkin yapılan bir araştırmadan (Delice, 2013b) göçle ilgili veriler filtrelenmiştir.

Üç araştırmada da veriler polis merkezlerinden elde edilen suç kayıtlarıdır. Bu suç kayıtları tek tek okunmuş ve SPSS dosyası üzerinde uygun değişkenlerle bir veri seti oluşturulmuştur. Göç durumu değişkeninin oluşturulması için bu suçlara karışanların doğum yeri bilgileri ve ikamet yeri bilgileri kullanılmıştır. Doğum yerleri ile ikamet yerleri aynı olmayanlar araştırmanın yapıldığı şehre göçle gelmiş kabul edilmiştir. Örneğin, doğum yeri İstanbul olan birisinin ikamet yeri Erzurum ise bu kişi göçle gelmiş kabul edilmiştir. Aynı şekilde, doğum yeri Erzurum şehrinin dış ilçeleri olan ancak ikamet yeri şehrin merkezi olanlar da göçle gelmiş kabul edilmişlerdir. Göçle gelmiş kabul edilmeyenler sadece hem doğum yeri hem de ikamet yeri şehrin merkezi olanlardır. Veriler SPSS 17.0 programı üzerinde

betimsel istatistikler kullanılarak analiz edilmiş ve tablolarla sunulmuştur.

4. BULGULAR

Tablo 1’de Erzurum ilinde yapılmış polis kayıtlarına yansıyan kadına yönelik şiddet olaylarının incelendiği araştırmada (Delice, 2013a) elde edilen kadın ve erkeğe ait göç durumlarını sunulmuştur. Bulgulara göre kadına yönelik şiddete karışanların yaklaşık yarısının (%48,3) göçle şehrin merkezine geldiği bulunmuştur. Göç durumuna kadın ve erkek için ayrı ayrı bakıldığında; göçle gelen kadınların oranının %51,3, erkeklerinkinin ise %45,3 olduğu tespit edilmiştir.

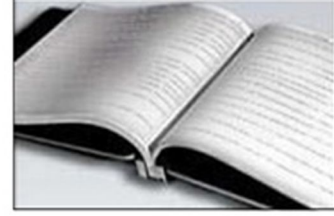
Tablo 1: Erzurum İlinde Kadına Yönelik Şiddet Olaylarında Cinsiyete Göre Göç Durumu

Göç Durumu	Erkek		Kadın		Toplam	Toplam %
	Sayı	%	Sayı	%		
Evet	188	45,3	217	51,3	405	48,3
Hayır	227	54,7	206	48,7	378	51,7

N=838

Tablo 2’de de yine Erzurum ilinde yapılmış bıçakla işlenen suçların incelendiği araştırmada (Delice, 2013b) bu

suçlara karışanların göç durumuyla ilgili bulgular 10 yıl için ayrı ayrı sunulmuştur. 10 yıllık süreçte bıçakla işlenen suçlara

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ
Sayı: 44 Temmuz – Ağustos 2014
Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN
JEL KOD: K14 * ID:495 K:339**
<http://www.akademikbakis.org>

karışanlardan göçle şehre gelmiş olanların oranı %30 ile %40 arasında değişmektedir ve 10 yılın ortalaması %33'tür. Tabloya bakıldığında göçle şehre gelmiş olanların 10 yıl içerisinde kademeli olarak artan oranlarda bıçakla işlenen suçlara karışıkları gözlemlenmektedir. Bir diğer

ifadeyle, bıçakla işlenen suç olaylarına göçle gelenlerin karışma oranı giderek artmaktadır. Bu artış da 10 yıl içerisinde şehre göçle gelenlerin artmasıyla açıklanabilir. Şehirde göç edenlerin oranları arttıkça doğal olarak bunların suçlara karışma oranları da artmaktadır.

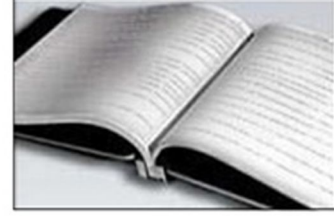
Tablo 2: Erzurum İlinde Bıçakla İşlenen Suçlara Karışanların Yıllara Göre Göç Durumları

Yılı	n	Göç Etmiş		Göç Etmemiş	
		n	%	n	%
2002	682	219	32	463	68
2003	813	247	30	566	70
2004	1123	341	30	782	70
2005	1164	354	30	810	70
2006	1602	497	31	1105	69
2007	958	339	35	619	65
2008	1489	506	34	983	66
2009	1637	506	34	983	66
2010	1170	444	38	726	62
2011	1090	443	40	647	60
Genel	11787	3843	33	7944	67

N=11787

Tablo 1 ve 2'de sunulan bulgulardan Erzurum ili açısından hem kadına yönelik şiddet suçlarında hem de bıçakla işlenen suçlarda göçle şehre gelmiş olanların önemli bir oranda bu suçlara karışıkları anlaşılmaktadır. Detaylı analiz yapılmazsa bu oranlara bakılarak göçün işlenen suçlar açısından belirleyici bir etken olduğu

söylenbilir. Ancak bu konuda daha doğru bir açıklama yapabilmek için şehrin genelindeki göç durumuna bakmak gerekmektedir. Erzurum ili hem çok göç veren hem de çok göç alan bir şehirdir (Erzurum Büyükşehir Belediyesi, 2012). Son 5 yılda şehre yaklaşık 100 bin kişi göç etmiştir ve bir o kadar kişi de göçle

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 44 Temmuz – Ağustos 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: K14 *** ID:495 K:339

<http://www.akademikbakis.org>

şehirden ayrılmıştır (TÜİK, 2012). Bu durum şehrin hali hazırdaki nüfusunun büyük oranda göçle gelenlerden oluşmasını gerektirmektedir ki bazı kaynaklar şehre göçle gelenlerin oranının yaklaşık %60 olduğunu ifade etmektedir (Bora, 2012). Bu istatistikler dikkate alınarak elde edilen %49'luk ve %33'lük göç oranları değerlendirilirse; aslında şehre göçle gelenlerin şehirdeki oranlarından daha az bir sayıda şiddet suçlarına karışıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 3'te ise Mersin ilinde yapılmış polis kayıtlarına yansıyan kadına yönelik şiddet

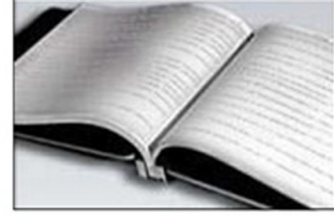
olaylarının incelendiği araştırmada (Delice ve Teymur, 2013) elde edilen şüpheli ve mağdura ait göç durumlarını ayrı ayrı sunulmuştur. Bulgulara göre kadına yönelik şiddet olaylarına karışanların yarısından fazlasının (%55,7) göçle şehre geldiği bulunmuştur. Göç durumuna şüpheli ve mağdur için ayrı ayrı bakıldığında göçle gelen şüphelilerin oranının %57,6 ve mağdurların oranının da %53,8 olduğu görülmektedir. Bu oran Erzurum ilinde kadına yönelik şiddet olaylarında elde edilen yüzdeden daha yüksektir.

Tablo 3: Mersin İlinde Kadına Yönelik Şiddet Olaylarında Cinsiyete Göre Göç Durumu

Göç Durumu	Mağdur		Şüpheli		Toplam n	Toplam %
	n	%	n	%		
Evet	537	53,8	575	57,6	1112	55,7
Hayır	453	46,2	408	42,3	861	44,3

Tablo 3'teki göç bulguları şehrin göç oranı da dikkate alarak analiz edilecek olursa; bulgulara göre kadına yönelik şiddet olayına büyük oranda göçle gelenler karışmaktadır. Ancak bu bulguyu göç faktörü kadına yönelik şiddeti artırıyor şeklinde yorumlayabilmek için Mersin ilindeki göç oranlarını bilmek gerekmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (2012) verilerine göre 1985-2000 yılları arasında Mersin iline yoğun bir göç yaşanmıştır. Bu yıllarda göç edenlerin oranı nüfusun %60'ına kadar

ulaşabilmiştir. Yine Türkiye İstatistik Kurumu (2012) verilerine göre 2007-2011 yılları arasında Mersin ili şehir merkezine her yıl ortalama 50 bin kişi göç etmiş, bir o kadar kişi de göçle şehri terk etmiştir. Bu veriler şehirdeki nüfusun göçün etkisiyle dinamik ve sürekli bir şekilde sirkülasyona uğradığını göstermektedir. Türkiye İstatistik Kurumunun bu verilerine göre şehirdeki göçle gelen nüfusun %60'dan fazla olduğu tahmin edilebilir. Dolayısıyla, araştırmanın bulgularına yansıyan %56 oranındaki kadına yönelik şiddete karışmış

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 44 Temmuz – Ağustos 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: K14 * ID:495 K:339**

<http://www.akademikbakis.org>

göçmenler aslında şehirdeki oranlarını doğru olarak temsil etmektedirler. Bir diğer ifadeyle göç, kadına yönelik şiddeti etkileyen bir faktör gibi görünmemektedir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Göç toplumsal yapıyı derinden etkileyen ve pek çok siyasi, ekonomik ve sosyal sonuçları olan bir olgudur. Göçün muhtemel sonuçlarından birisi de suç çeşitlerinin ve sayılarının artmasıdır. Göç, hem göç eden bireylerde meydana getirdiği değişikliklerle onların suçluluğunu artırabilmekte hem de göçün yaşandığı yerleşim yerinde meydana getirdiği değişikliklerle tüm toplumun suçluluğunu artırabilmektedir. Bu çalışmada birincisi, yani göçün göç eden bireylerin şiddet suçları açısından suçluluğu artırıp artırmadığı incelenmiştir.

Araştırmanın bulguları iki farklı şehirde ve üç ayrı durumda da göç etmiş bireylerin göç etmemiş olanlardan daha fazla oranda şiddet suçlarına karıştığı hipotezini doğrulayamamıştır. Bir diğer deyişle göç etmiş olanlar göç etmemişlerle hemen hemen aynı oranlarda şiddet suçlarına karışmaktadırlar. Bu bulgu göçün suç oranlarını artırdığını ileri süren pek çok teori, yaklaşım ve bilimsel araştırma ile uyuşmamaktadır.

Araştırmanın bulgularının literatürle çelişmesi farklı nedenlerle açıklanabilir. En marjinal açıklama göçün artık suçları etkilemediği şeklinde olabilir. Ancak sadece bir araştırmanın bulgularına dayanılarak böyle bir yorumlama fazla

iddialı olur. Yine de bu ihtimal değerlendirilebilir. Çünkü göç artık olağanlaşmıştır. Ulaşım imkânlarının artması göçü sıradanlaştırmıştır. Ayrıca, ekonomik imkânların artması insanların yeni arayışlara ittiğinden insanlar daha fazla göç eder hale gelmişlerdir. Böylece göç sadece ekonomik sıkıntılar içerisinde olan ve bulunduğu yerde bir takım imkânsızlıklara sahip alt sosyal tabakaların değil herkesin yaşadığı bir süreç haline gelmiştir. TÜİK (2013) verileri de her yıl şehirlere on binlerce kişinin göç ettiğini bir o kadar kişinin de şehirlerden göç ettiğini göstermektedir. Bu durum göçü sıradanlaştırdığından göç bireyleri derinden etkilemiyor olabilir. Göçün etkilerini azaltan ve göç edenlerle göç edilen yerdeki toplumsal sınıfı birbirine yaklaştıran bir diğer etken de iletişim imkânlarının artmasıdır. Artık en ücra köylerden mega kentlere kadar herkes pek çok TV kanalına, radyoya ve özellikle İnternete erişebilmektedir. Bu medya kanalları tüm topluma ortak değerleri, inançları ve davranışları öğretmektedir. Bir diğer deyişle tüm toplum ortak bir kültüre sahip olma konusunda birbirlerine daha çok yaklaşmaktadırlar. 20-30 yıl önceki köy kültürü ile şehir kültürü arasındaki farklılık günümüzde aynı oranda yaşanmamaktadır. Bu da göçün etkilerini azaltmış olabilir. Ayrıca 1950 ve 1980 arasında yaşanan yoğun ve kontrolsüz göçler artık yaşanmamaktadır. O zaman oluşan gecekondulaşma ve çarpık kentleşme günümüzde kentsel dönüşüm projeleriyle düzeltilmeye çalışılmaktadır.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 44 Temmuz – Ağustos 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: K14 * ID:495 K:339**

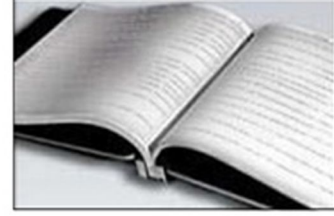
<http://www.akademikbakis.org>

Tüm bu etkenler göçün, göç eden bireyleri suça yaklaştıran etkilerini azaltmış olabilir.

Bu araştırmanın literatürle uyumsuz bulgularını yorumlamak için kullanılabilir ikinci argüman göçün şiddet suçlarını etkilemiyor olabileceğidir. Bireyin gösterdiği şiddet genel olarak iki şekilde açıklanır. Birincisi, şiddet davranışının içgüdüsel ve dürtüsel etkenlerle ortaya çıkan doğuştan kazanılmış özellikler olduğu, ikincisi ise şiddet davranışının sosyal etkenlerle ortaya çıkan sonradan kazanılmış özellikler olduğunu şeklindedir (Moshman, Glover ve Bruning, 1987). Birinci görüş sosyal etkenleri kullanmadan şiddeti açıklar ve bu açıklama tüm bireyler için geçerlidir. Buna göre şiddet beslenmek ve cinsellik gibi içgüdüsel bir ihtiyaçtır (Freedman, Sears ve Carlsmith, 1993). Bireyler açlık dürtüsü sayesinde beslenerek vücutlarını sağlıklı ve zinde tutarak hayatta kalırlar. Cinsellik dürtüsü sayesinde nesillerini devam ettirirler. Benzer olarak, şiddet dürtüsü sayesinde kendilerini hayata bağlayan yiyecek, para, statü gibi kazanımlar elde ederler. Ayrıca şiddet dürtüsü sayesinde haksızlık, baskı, zulüm ve savaşlara karşı durabilirler ve hayatta kalırlar (Alkan, 1984). Şiddet dürtüsü genel olarak bir engelleme sonucu ortaya çıkar (Dollard vd., 1939). Bireyin amacına ulaşamaması, isteklerinin geri çevrilmesi, istediğini elde edememesi gibi engellemeler şiddet dürtüsünü ortaya çıkarır. Sosyal etkenler göz ardı edilerek herkes için geçerli olan şiddetin bu biyolojik ve psikolojik temelli açıklaması kabul edilecek olursa göç etmiş veya etmemiş herkes için şiddet suçlarının

nedenlerinin aynı olduğu ve bu nedenlere herkesin aynı tepkiyi verdiği söylenebilir. Bu öngörüye destekler nitelikte, yapılan araştırmalar ortamda koruyucular olmasının mala karşı suçlarda etkili olduğunu ancak şahsa karşı suçlarda ise etkisiz olduğunu göstermiştir (Dolu, 2012).

Bu araştırmanın bulgularına yapılabilecek bir diğer açıklama da göçün değil göçün doğurduğu problemlerin suça neden oluyor olmasıdır. Göç genelde fakirlik, işsizlik, eğitimsizlik, çarpık kentleşme ve sosyal imkânsızlıklar gibi problemlerle beraber anılmaktadır. Suça göçün kendisi değil be problemler neden oluyorsa ve göç eden kişi bu problemlere sahip değilse suçtan etkilenmeyecektir. Yapılan pek çok araştırma yukarıda sayılan problemlerin suçla ilgili olduğunu göstermiştir. Şehirlerin gelir seviyesi düşük olan bölgelerinde daha çok şiddet olayı yaşanmaktadır ve buralarda yaşayanların şiddeti onaylama oranları daha yüksektir (Gorman-Smith, Tolan ve Henry, 2000; Kocacık ve Çağlayandereli, 2009; Köknel, 1996). Yapılan araştırmalar gelir seviyesi düşük ailelerde çocukların daha fazla şiddet gördüğünü göstermiştir (Ayan, 2007; Koç, 2009). Gayri safi milli hâsılası yüksek olan ülkelerdeki şiddet nedeni ölüm olayları orta gelirli ülkelerden 7 kat, düşük gelirli ülkelerden 34 kat daha azdır (Kieselbach, 2011). Eğitim seviyesi düşük olanların da hem daha fazla şiddet uyguladıkları hem de daha fazla şiddete maruz kaldıkları ifade edilmektedir (Babu ve Kar, 2009; Kocacık ve Çağlayandereli, 2009). Bu problemler suça neden olma bakımından herkesi eşit oranda

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 44 Temmuz – Ağustos 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: K14 * ID:495 K:339**

<http://www.akademikbakis.org>

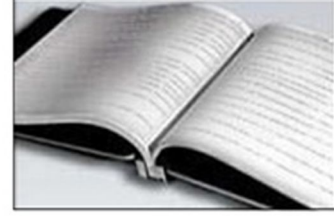
etkilemektedir. Bu probleme maruz kalanlar göç etmiş olanlarsa onlar, yerleşik olanlarsa onlar suça daha çok yakınlaşmaktadır. Tekrar etmek gerekirse, göç değil göçün neden olduğu problemler suça neden olmaktadır ve bu problemler herkes için bir suç etkeni olabilirler.

Bu bulgular ışığında şu önerilerde bulunulabilir: Göç insan doğasının bir parçasıdır, tarih boyunca yaşanmıştır ve gelecekte de yaşanacaktır. Bu nedenle siyasi otoritenin ve yerel yönetimlerin buna hazır olmaları gereklidir. Hem literatürden hem de bu araştırmanın bulgularından, asıl sorunun göç değil göçlerin denetimsiz, kontrolsüz ve hazırlıksız olması olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle, göç edilen yerlerde çarpık kentleşmeye imkân verilmemeli ve göç edenlerin yaşadığı yerlerin fiziksel yeterliliği sağlanmalıdır. Ayrıca burada oturanların her kes kadar eğitim ve iş imkânlarından yararlanması sağlanmalıdır.

Şiddet suçları özelinde ise sosyal öğrenme mekanizmaları, aile, okul ve medya etkenleri şiddetin önlenmesi için üzerinde durulması gereken faktörlerdir. Pek çok araştırma bireylerin şiddeti sosyal ortamlarında öğrendiklerini ve geçmişte şiddeti tecrübe etmiş olanların başkalarına da şiddet uyguladığını göstermiştir (Avcı, 2010; Vahip ve Doğanavşargil, 2006; Vaughan vd., 1996). Yine araştırmalar ailenin çocuklarına karşı tutumlarının, anne ve babanın kişiliğinin, eğitim seviyesinin ve çocuk yetiştirme tarzlarının çocukların şiddet davranışı göstermeleri üzerinde etkilerinin olduğunu göstermiştir (Avcı, 2010; Binbaşoğlu, 2000; Gorman-Smith

vd., 2000; Yıldız, 2004). Ailesi tarafından şiddete karşı korunmuş çocukların şiddeti öğrenme ve tecrübe etme alanlarından birisi okul olabilmektedir. Bulgular çocukların önemli bir oranda okulda şiddete uğradıklarını göstermektedir (Gümüş, 2007; Kapıcı, 2004; Karakaya, 2008) ki şiddete karşı koruyucu olması beklenen okulların bu özelliği düşündürücüdür. Bireye şiddet davranışı öğreten bir diğer etken de medyadır. TV, sinema ve İnternet üzerinde daha fazla şiddet davranışına şahit olanların daha fazla şiddet davranışı gösterdiği bulunmuştur (Dağdelen, 2003; Karakaya, 2008; Kocacık ve Çağlayandereli, 2009). Bu bulgulara dayanılarak şiddet davranışının öğrenilmemesi ve şiddetin engellenebilmesi için aile, okul ve medya eksenli çalışmaların yapılması gerektiği anlaşılmaktadır

Dünya Sağlık Örgütü (2010) şiddetin engellenmesi bir dizi çözüm üretmiştir. Bunlar esin kaynağı olması için sıralanacak olursa; (1) aileler ve çocuklar arasında sağlıklı, güvenli ve destekleyici ilişkilerin geliştirilmesi, (2) çocukların ve ergenlerin hayata bağlayıcı beceriler elde etmelerinin ve bunların geliştirilmelerinin sağlanması, (3) alkollü içeceklere erişimin ve zararlı kullanımının azaltılması, (4) silah, bıçak ve öldürücü kimyasallara erişimin azaltılması, (5) kadına yönelik şiddeti engellemek için kadınlara daha fazla eşitlik ve fırsatların sağlanması, (6) şiddeti destekleyen kültürel ve sosyal normların değiştirilmesi, (7) şiddet mağdurlarının tespit edilmesi, korunması ve gelişimlerinin sağlanması, (8) şiddeti önlemeye yönelik polisiye

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 44 Temmuz – Ağustos 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

*JEL KOD: K14 *** ID:495 K:339*

<http://www.akademikbakis.org>

tedbirlerin alınması ve (9) ekonominin iyileştirilmesi, işsizliğin azaltılması, eşitliğin sağlanması, kentleşmenin düzenlenmesi gibi çözümleri içeren makro ölçekli tedbirlerdir.

Bu çalışmada, çok bilinen ancak üzerinde az ampirik araştırma yapılmış olan göç ve şiddet suçu ilişkisi incelenmiştir. Çalışma sonunda literatürle uyuşmayan ancak önemli bulgular elde edilmiştir. Bununla beraber bu bulgular değerlendirilirken araştırmanın bazı kısıtları göz ardı edilmemelidir. Öncelikli olarak, bu araştırma sadece iki şehrin verileri kullanılarak yapılmıştır. Başka şehirlerdeki veriler farklı sonuçlar üretebilir. İkinci kısıt verilerin polis kayıtlarından elde edilmiş olmasıdır. Polis kayıtları tüm suçları değil sadece tespit edilebilenleri gösterdiğinden yanıltıcı olabilir. Son kısıt ise göçün ölçülmesi ile ilgilidir. Bu çalışmada göçün ölçümü için doğum yeri bilgisi ikamet yeri bilgisi kullanılmış ve bunlar arasında fark olanlar göç etmiş sayılmıştır. Veriler için de daha kullanılabilir bir bilgi olmadığından bu bilgiler kullanılmıştır ancak bu ölçüm şeklinin göç eden bilgisini tam olarak vermediği değerlendirilmektedir. Gelecekteki çalışmalar bu kısıtları da göz önüne alarak göç ve suç ilişkisini ampirik araştırmalarla daha sıklıkla incelemelidirler.

KAYNAKÇA

Agnew, R. (1985). A revised Strain Theory of Delinquency. *Social Forces*, 64(1), 151-167.

Anderson, E. (2003). Code of Streets, in Cullen, Frank and Agnew Robert (eds) *Criminological Theory: Past to Present, Essential Readings*. Los Angeles, CA: Roxbury Publishing Company.

Avcı, A. (2010). Aile Yapı ve Atmosferinin Okul Şiddetine Etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8(19), 7-52.

Ayan, S. (2007). Aile içinde çocuğa yönelik şiddet (Sivas İlköğretim ikinci kademe öğrencileri üzerine bir inceleme). Yayınlanmamış doktora tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Babu, B. V. and Kar, S. K. (2009). Domestic Violence Against Women in Eastern India: A population-based study on prevalence and related issues. *BMC Public Health*, 9(129), 1-15.

Bandura, A. (1973). *Aggression: A Social Learning Analysis*. Englewood Cliffs, NJ: Ronald Press.

Binbaşıoğlu, C. (2000). *Ailede ve okulda eğitim sorunları*. İstanbul: M.E.B. Yayınları.

Bora, A. (2012). Erzurum'un Sosyo-Ekonomik Durumu ve Kronikleşen Göç Sorunu. http://www.enerstratejimerkezi.com/YaziDetay.aspx?Yazi_id=53, (Erişim Tarihi: 29.07.2012).

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 44 Temmuz – Ağustos 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: K14 *** ID:495 K:339

<http://www.akademikbakis.org>

Broussard C.D., and Northup J. (1995).

An approach to functional assesment and analysis of disruptive behaviour in general education classrooms. School Psychology Quarterly. 10, 151-164.

Cohen, A. K. (1955). Deliquent Boys: The culture of gangs. New York: Free Press.

Cohen, L. E. and Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: A routine activity approach. American Sociological Review, 44, 588-608.

Cordella P. and Siegel L. (1996). Readings in Contemoerary Criminological Theory. Boston: Nortean University Press.

Dağdelen, Ş. (2003). İlkokul Öğrencilerinin Şiddete Yönelik Tutumları: Lefkoşa Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Lefkoşa Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Delice, M. (2013a). Polis Kayıtlarına Yansımış Kadına Şiddet Olaylarının İncelenmesi. Gül, S. Kenan (Ed.) içinde, Aile İçi Şiddet ve Polis, 13-40. Ankara: Polis Akademisi Yayınları.

Delice, M. (2013b). Şiddetin KeskinYüzü: Bıçakla İşlenen Suçlar. Ankara: Polis Akademisi Yayınları.

Delice, M. and Teymur, S. (2013). The investigation of the characteristics

of victims and suspects of violence against women cases. EKEV Akademi Dergisi, 17(54), 225-250.

Dollard, J., Doob, L.W., Miller, N. E., Mowrer, O.H., and Sears, R.Q., (1939). Frustration and Agression. Yale Universty Press, USA.

Dolu, O. (2012). Suç Teorileri: Teori, Araştırma ve Uygulamada Kriminoloji (4. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Durkeim, E. (1979). Suicide, in Joseph E. Jacoby (ed.), Classics of Criminology. Oak Park, IL: Moore Publishing Company, Inc.

Erzurum Büyükşehir Belediyesi, (2012). Erzurum Şehir Rehberi. http://www.erkurum.bel.tr/city_guide/city_guide.asp?cg=20&dt=1, (Erişim Tarihi: 02.10.2012).

Freedman, J. L., Sears, D. O. ve Carlsmith J. M. (1993). Sosyal Psikoloji (Çev. A. Dönmez). Ankara: İmge Kitapevi.

Gormon-Smith, D., Tolan, P. ve Henry, B. D. (2000). A Developmental-Ecological Model of The Relation of Family Functioning to Patterns of Delinquency. Journal of Quantitative Criminology, 16(2), 169-198.

Gökulu, G. (2010). Kent Güvenliği Kentleşme ve Suç İlişkisi. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 24(1), 209-226.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 44 Temmuz – Ağustos 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

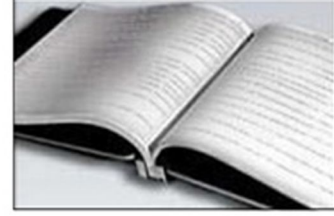
ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: K14 *** ID:495 K:339

<http://www.akademikbakis.org>

- Gümüş, A. (2007).** Mağdur Açısından Şiddet. İlköğretmen Eğitimci Dergisi, 12, 24-31.
- Hirschi, T. (1969).** Causes of Delinquency. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- Işık H. (2006).** Çocuk Suçluluğu ve Okullar ile İlişkisi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 7(2), 287-299.
- Kapıcı, E. G. (2004).** İlköğretim Öğrencilerinin Zorbalığa Maruz Kalma Türünün Ve Sıklığının Depresyon, Kaygı ve Benlik Saygısıyla İlişkisi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37(1), 1-13.
- Karakaya, E. (2008).** Endüstrü Meslek Lisesi Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Çok Yönlü Olarak Değerlendirilmesi: İstanbul ili Avrupa yakası örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kieselbach, B. (2011).** Youth Violence in Europe: Causes, Consequences and Prevention. [Http://www.sivas.pol.tr/projeislemdetay.aspx?Detayid=77](http://www.sivas.pol.tr/projeislemdetay.aspx?Detayid=77), (Erişim Tarihi: 03.10.2012).
- Kocacık, F. ve Çağlayandereli, M. (2009).** Ailede Kadına Yönelik Şiddet: Denizli ili örneği,” Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 6(2), 24-43.
- Koç, B. (2009).** Okullarda şiddet (Lise öğrencilerinde şiddet saldırganlık ve dindarlık ilişkisi). Ankara: Araştırma Yayınları.
- Köknel, Ö. (2000).** Bireysel ve Toplumsal Şiddet. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınları.
- Levitt, D. S. (1998).** The Relationship between Crime Reporting and Police: Implications for the Use of Uniform Crime Reports. Journal of Quantitative Criminology, 14(1), 61-81.
- Moshman, D., Glover, J. A. and Bruning, R. H. (1987).** Developmental Psychology A Topical Approach. Toronto: Addison Wesley Publishing Company.
- Newman, O. (1996).** Creating Defensible Space. <http://www.huduser.org/publications/pdf/def.pdf>.
- Sampson R. J. and Groves, B. W. (1989).** Community Structure and Crime : Testing Social-Disorganization Theory. The American Journal of Sociology, 94(4), 774-802.
- Sampson R. J., Raudenbush, S. W and Earls, F. (1997).** Neighborhoods and Violent Crime: A Multilevel Study of Collective Efficacy. Science, New Series, 277, 918-924.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 44 Temmuz – Ağustos 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: K14 *** ID:495 K:339

<http://www.akademikbakis.org>

- Sellin, T. (1931).** The Basis of a Crime Index. Journal of Criminal Law and Criminology, 22, 335-356.
- Sellin, T. (1979).** Culture Conflict and Crime, in Joseph Jacoby (ed), Classics of Criminology. Oak Park, IL: Moore Publishing Company, Inc, 139-142.
- Shaw C. R. and McKay, H. D. (1942).** Juvenile Delinquency and Urban Areas. Chicago: The University of Chicago Press.
- Subaşı, N. ve Akın A. (2012).** Kadına Yönelik Şiddet: Nedenleri ve Sonuçları.
<http://www.amargi.org.tr/?q=node/156>, (Erişim Tarihi: 19.07.2012).
- Sutherland, E. H. and Cressey, D. R. (1978).** Criminology (10th edition). Philadelphia, NY: J.B. Lippincott Company.
- Toby, J. (1957).** Social Disorganization and Stake in Conformity: Complementary factors in the predatory behavior in Hoodlums. Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science, 48(1), 12-17.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2012).** Göç İstatistikleri.
http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=38, (Erişim Tarihi: 29.07.2012).
- Vahip, I. ve Doğanavşargil, Ö. (2006).** Aile İçi Fiziksel Şiddet ve Kadın Hastalarımız. Türk Psikiyatri Dergisi, 17(2), 107-114.
- Vaughan, R. D., McCarthy, J. F., Armstrong B., Walter, H. J., Waterman, P. D. and Tiezzi, L. (1996).** Carrying and Using Weapons: A survey of minority junior high school students in New York City. American Journal of Public Health, 86(4), 568-572.
- WHO (2010).** Violence Prevention: The evidence. Geneva: WHO Press.
- WHO (2002).** World Report on Violence and Health. Geneva: World Alliance of YMCA.
- Yıldız, S. A. (2004).** Ebeveyn Tutumları ve Saldırganlık. Polis Bilimleri Dergisi, 6 (3-4), 131-150.